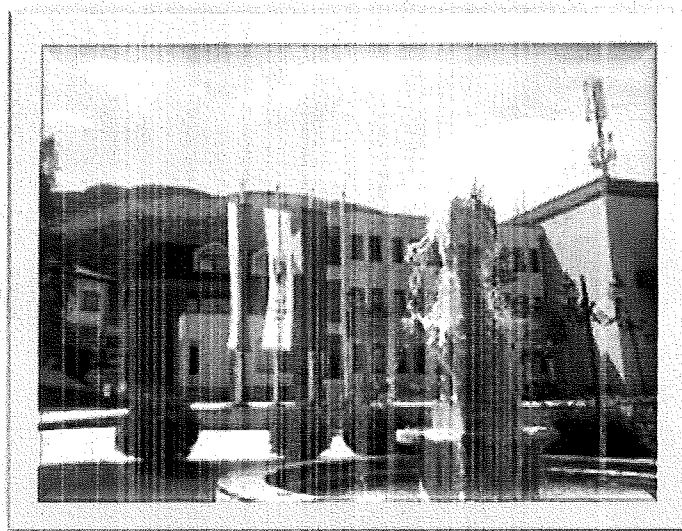

Община Сапарева баня

ПРОЕКТ!

**Програма
за управление на отпадъците
2021-2028 г.**

Съдържание

Списък на съкращенията	3
Основни дефиниции.....	4
1 Въведение.....	6
2 Основни изводи от анализа на състоянието относно управление на отпадъците ...	10
3 SWOT анализ	17
4 Стратегически цели и програми за тяхното постигане	18
Програма за предотвратяване на отпадъци	20
Програма за оползотворяване на битови отпадъци	25
Програма за оползотворяване на строителни отпадъци.....	28
Програма за управление на отпадъците от опаковки и други масово разпространени отпадъци.....	31
Програма за намаляване на количествата и риска от депонирани отпадъци	34
5 Координация с други планови документи	37
6 Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението	37

Списък на съкращенията

ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОПЕУ	Оперативна програма „Електронно управление 2021-2027 г.“
ПОС	Програма за околна среда 2021-2027 г.
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУСО	План за управление на строителните отпадъци
РИОСВ	Регионална инспекция по опазване на околната среда и водите
ТБО	Такса за битови отпадъци

Основни дефиниции

Йерархия при управление на отпадъците – приоритетният ред, който компетентните органи по ЗУО и лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци, прилагат при управлението на отпадъците. Приоритетният ред при управление на отпадъците е предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.

- **Предотвратяване** са мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява: а) количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл; б) вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или в) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.
- **Оползотворяване** е всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло.
 - **Подготовка за повторна употреба** са дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, за да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е друга предварителна обработка.
 - **Рециклиране** е всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.
 - **Друго оползотворяване** е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване“, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.
- **Обезвреждане** е всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия. **Депониране на отпадъци** е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.

Отпадък е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи.

Битови отпадъци са:

- а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биоотпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци

от батерии и акумулатори, както и едрогабаритни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства.

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, отпадъци от хартия, картон и други.

Аеробно разграждане е разграждане с наличие на кислород

Анаеробно разграждане е разграждане без наличие на кислород

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Масово разпространени отпадъци са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

- отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- излезли от употреба гуми (ИУГ)
- отработени масла

Разделно събиране е събирането, при което поток от отпадъци се разделя по вид и естество на отпадъците с оглед улесняване на специфично третиране.

Третиране на отпадъците са дейностите по оползотворяване или обезвреждане, включително подготовката преди оползотворяване или обезвреждане.

1 Въведение

Цел на Програмата

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня има за цел да определи основните стратегически цели и приоритети за устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на общината и да планира мерки за периода до 2028 г. за постигане на тези приоритети.

Основание за разработване на Програмата

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня е разработена на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Програмата е съобразена с периода на действие, структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, произтичащи от ЗУО.

Отпадъци в обхвата на Програмата

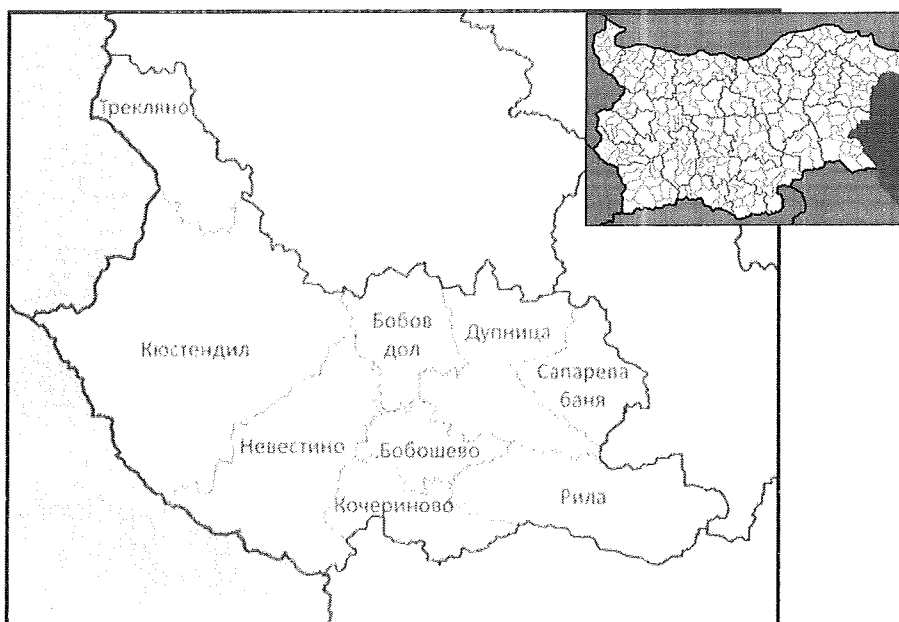
ПУО включва в обхвата си отпадъци, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общината:

- битови отпадъци
- строителни отпадъци от строителство и разрушаване на сгради и от ремонтна дейност на домакинствата
- опасни отпадъци от домакинствата

Географско покритие

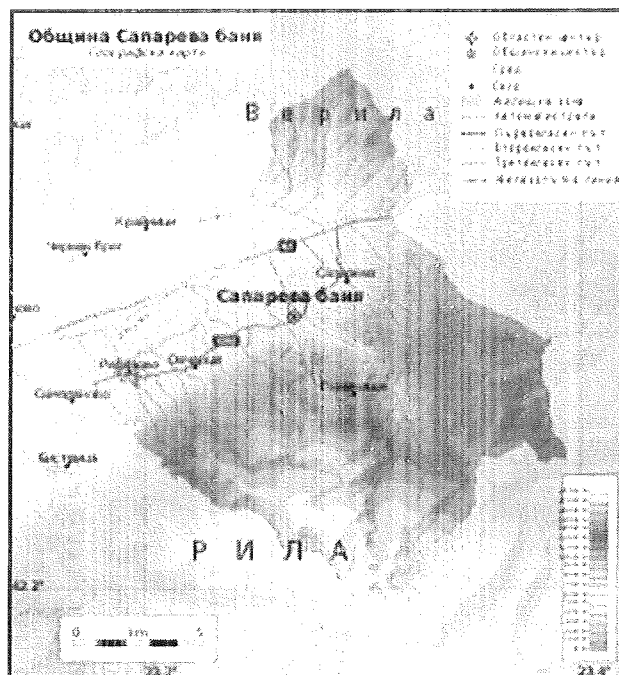
Програмата за управление на отпадъците се отнася за територията на община Сапарева баня.

Община Сапарева баня се намира в административна област Кюстендил в Югозападен район за планиране.

По-голямата част от общината е заета от природни територии без населени места. Релефът на общината е хълмисто-нископланински. В климатично отношение, районът на община Сапарева баня попада в умерено-континенталната климатична подобласт на европейско-континенталната климатична такава. На територията на община Сапарева баня се намират редица защитени зони, както и част от Национален парк „Рила“, включен в Националната екологична мрежа „Натура 2000“.

Административно-териториалната структура на общината включва гр. Сапарева баня, селата Овчарци, Ресилово и Сапарево и курортно селище Паничище.

Съгласно Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, община Сапарева баня е община категория 4, а съставните ѝ населени места са категоризирани както следва:

<i>Населено място</i>	<i>Категория</i>	<i>Население * 31.12.2020 г.</i>
гр. Сапарева баня	4	3523
с. Овчарци	5	905
с. Ресилово	5	1136
с. Сапарево	5	1075
курортно селище Паничище	8	0

**Текуща демографска статистика, НСИ*

Населението на общината към 31.12.2020 г. е 6639 жители, като 53% от населението живее в общинския център гр. Сапарева баня. Възрастовата структура на населението е относително постоянна през последните 10 години и към 2020 г. 57% от населението е в трудоспособна възраст и 31% е над трудоспособна възраст.

Регионален подход за управление на отпадъците

Община Сапарева баня попада в регион за управление на отпадъците Дупница, съгласно определените в НПУО региони за управление на отпадъците в България, и е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците „Рила Еко“, включващо общините Дупница, Бобов дол, Кюстендил, Невестино, Сапарева баня и Трекляно.

Общините обединяват усилията си за създаване на регионална система за управление на отпадъците и изграждане и функциониране на инфраструктура за третиране на отпадъците на регионален принцип.

Настоящата Програма взема предвид постигнатото до момента от РСУО „Рила Еко“ и е съобразена с решенията, взети от общото събрание на Сдружението във връзка с развитието на регионалната система за управление на отпадъците.

Съдържание на Програмата

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня е разработена в съответствие с всички приложими изисквания в Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по прилагането му. Взети са предвид насоките в издадените през август 2021 г. от МОСВ Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и редица европейски и национални програмни и методически документи.

Основополагаща при разработване на Програмата е въведената в ЗУО **йерархия за управление на отпадъците**, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите.

Съобразно изискванията на ЗУО, Програмата е в съответствие с периода на действие, структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Стратегическите цели, които общината си поставя за подобряване на системите за събиране и третиране на отпадъците в съответствие с йерархията за отпадъците, са в синхрон с целите в НПУО 2021-2028 г. В резултат на анализа на текущата ситуация и на вътрешните и външните фактори в община Сапарева баня относно отпадъците са определени специфични цели и конкретни мерки за постигане на целите. Мерките са групирани в пет програми. Всяка програма е съотнесена към една стратегическа цел и

съдържа кратка текстова част и план за действие в табличен вид, в който са посочени дейностите. За всяка дейност са определени срокове, индикативни финансови средства и източници за финансиране, очаквани резултати, индикатори за изпълнение и отговорни общински звена/служители.

Органи за разработване и приемане на ПУО

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня е разработена от кмета на общината, подпомаган от общинската администрация, и е приета от Общинския съвет на община Сапарева баня.

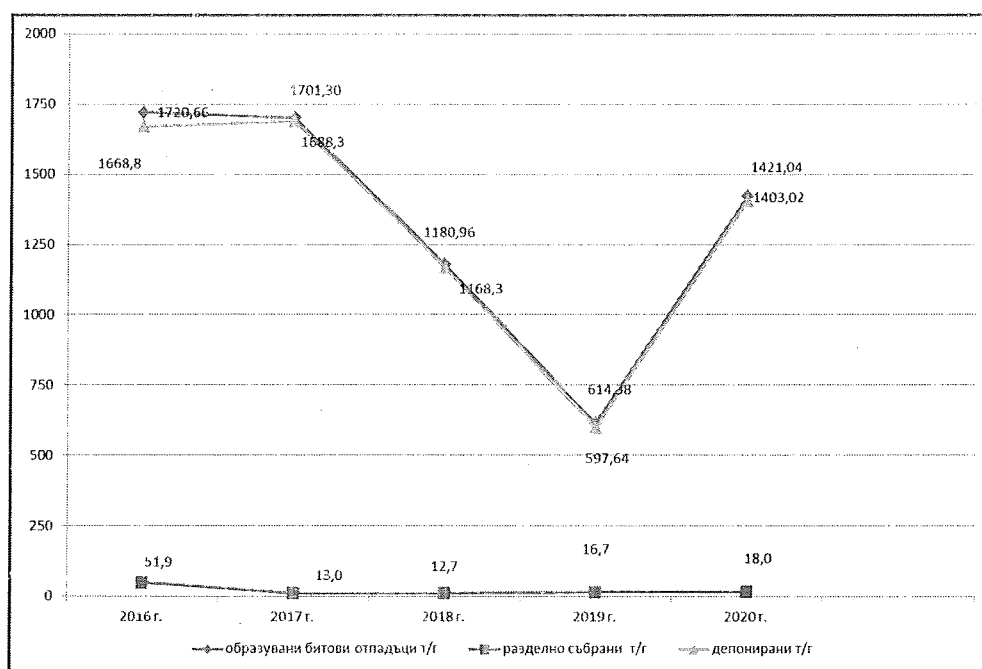
2 Основни изводи от анализа на състоянието относно управление на отпадъците

По-долу са представени основните констатации, изводи и препоръки от анализите на състоянието относно управлението на отпадъците в община Сапарева баня. Подробните анализи са представени в Приложение към настоящата Програма.

Количества и състав на отпадъците

- Количествата образувани битови отпадъци и количествата депонирани отпадъци бележат спад, най-голям през 2019 г.

Фигура 1. Количества битови отпадъци (т/г)

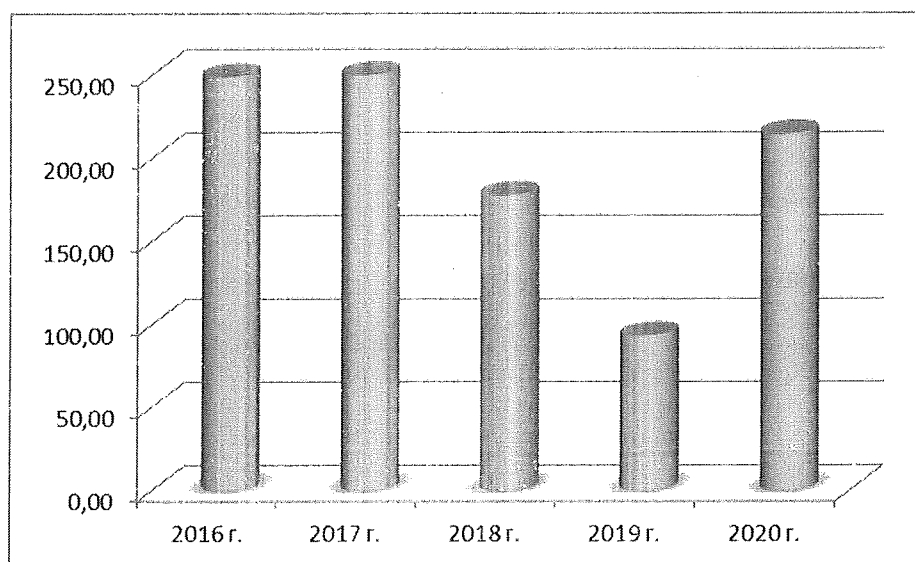
Източник: община Сапарева баня

- Независимо от отчетения количествен спад, делът на депонираните отпадъци от образуваните битови отпадъци е много висок и общината на практика депонира цялото количество смесени битови отпадъци. Основна причина е липсата на инфраструктура за разделно събиране, предварително третиране и оползотворяване на битовите отпадъци както в общината, така и в регион за управление на отпадъци Дупница.
- Необходимо е общината да предприеме мерки, които да доведат до поетапно намаляване на депонираните отпадъци, тъй като в периода до 2025 г. общината трябва да постигне намаление до 50%, а до 2030 г. – до 30% депонирани от общо образуваните битови отпадъци.
- В община Сапарева баня разделно се събират и се предават за рециклиране битови отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез схемата за разширена отговорност на производителите. През анализирания период

количеството разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки е много ниско.

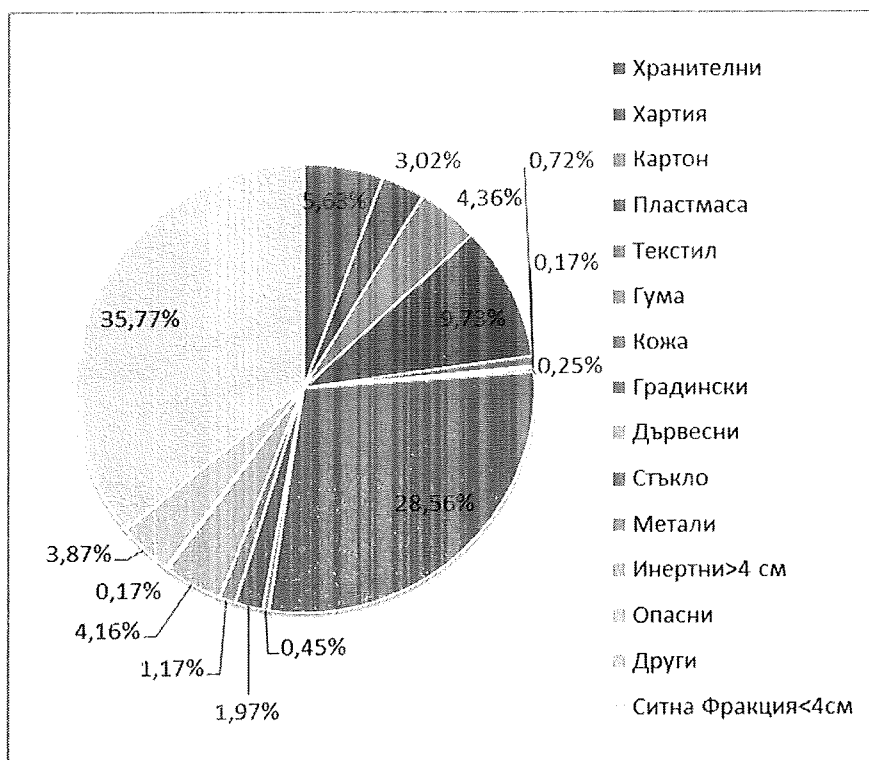
- Общината е далеч от изпълнение на количествената цел за 2020 г. за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници.
- Необходимо е общината да предприеме допълнителни мерки за увеличаване на количеството разделно събраните отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло, с оглед поетапно постигане на по-високите количествени цели в ЗУО за тези отпадъчни потоци.
- Количествата образувани отпадъци на жител в община Сапарева баня намаляват през анализирания период и нормата на натрупване е по-ниска от средната норма на натрупване за сходни по големина общини, както и от средната норма за страната.

Фигура 2. Норма на натрупване на битови отпадъци (кг/ж/г)

- В морфологичния състав на отпадъците с най-висок средногодишен относителен дял е ситната фракция <4см, следвана от градинските отпадъци. Общият дял на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали представлява една пета (20,25%) от образуваните отпадъци. Биоразградимите отпадъци представляват 43,19% от общо образуваните битови отпадъци, а биоотпадъците – 34,63%.

Фигура 3. Морфологичен състав на битовите отпадъци

Източник: Финален доклад „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, 2019 г., изготвен по проект на ПУДООС

- Липсват исторически данни за количествата събрани и депонирани строителни отпадъци.
- Общината трябва да организира и поддържа информационна база данни за количествата разделно събрани, рециклирани, оползотворени и депонирани битови и строителните отпадъци.
- Необходимо е в периода 2024-2025 г. община Сапарева баня да актуализира морфологичния анализ на състава и количествата битови отпадъци, образувани на територията на общината, тъй като актуалният морфологичен анализ на битовите отпадъци има пряко отношение и значение за постигане на количествените цели за отпадъците.

Нормативни и програмни документи на община Сапарева баня във връзка с управление на отпадъците

- Община Сапарева баня е приела изискваните съгласно националното законодателство наредби във връзка с управление на отпадъците.
 - Наредбата за управление на дейностите по третиране на отпадъците на територията на община Сапарева баня отговаря на минималните изисквания на чл. 22 от ЗУО. С оглед на факта, че в следващия програмен период общината трябва да въведе нови схеми за разделно събиране на отпадъци от домакинствата, целесъобразно е Наредбата да бъде актуализирана в съответствие с приетия ред за разделно събиране на отпадъчните потоци, както и за допълване на идентифицирани при анализа пропуски.

- *Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Сапарева баня* в част „Такса битови отпадъци“ отговаря на изискванията на ЗМДТ относно обхват и съдържание, но не отговаря напълно на измененията от 2017 г. в ЗМДТ по отношение на прилагане на принципа „замърсителят плаща“ и видовете основи за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Община Сапарева баня е необходимо да приеме изменения и допълнения в Наредбата в частта за таксата за битови отпадъци преди влизане в сила на измененията, въведени със ЗИД на ЗМДТ от 2017 г.
- Общината е приела *Програма за управление на отпадъците за периода 2016-2020 г.* съгласно изискванията на чл. 52 от ЗУО. Изпълнението на Програмата се отчита ежегодно пред Общинския съвет. Част от мерките в Програмата не са изпълнени поради значително забавяне в изграждането на Регионалния център за третиране на битови отпадъци Дупница, който ще обслужва и община Сапарева баня.
- Липсата на инфраструктура за предварително третиране, оползотворяване и депониране на отпадъците поставя сериозни предизвикателства пред община Сапарева баня във връзка с управление на отпадъците и изпълнение на по-високите количествени цели за битовите отпадъци, поставени с измененията в ЗУО от 2021 г.

Регионална система за управление на отпадъците

- Община Сапарева баня е включена в регионална система за управление на отпадъците Дупница и е член на Регионално сдружение „Рила Еко“, включващо общините Сапарева баня, Дупница, Бобов дол, Невестино, Кюстендил и Трекляно.
- В рамките на регионалната система до настоящия момент не е изградено регионално депо и предвидените към него инсталации за предварително третиране и за оползотворяване на неопасни отпадъци.
- Анализът на действията показва, че общинският съвет и кметът на община Сапарева баня изпълняват задълженията си по компетентност в съответствие с изискванията на ЗУО във връзка с участието на общината в регионалната система за управление на отпадъците и вземане на решения от Общото събрание на сдружение „Рила Еко“.

Институционален капацитет за управление на отпадъците

- Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез възложени функции на служители в административните звена в общинската администрация. Общината възлага на външни изпълнители събиране и третиране на отпадъците, като в тези случаи общинската администрация има организационни, регулаторни и контролни функции.
- За повишаване на ефективността на контролната дейност е целесъобразно общината да регламентира вътрешни правила и да изготвя годишни планове за извършване и отчитане на контролната дейност за отпадъците, с цел осигуряване на ясна организация и отчетност.
- Констатира се липса на възложени отговорности във връзка с нормативното изискване в ЗУО за осигуряване на информация за обществеността, което води до

неефективно изпълнение на това задължение на кмета. Необходимо е ръководството на общината да приеме вътрешно-ведомствен документ за разпределение и конкретизиране на отговорностите на административните звена или да включи конкретни задължения в длъжностните характеристики на определени служители с цел повишаване на ефективността на изпълнението.

- Липсва единна информационна система (база данни) за количествата събрани и третиран битови отпадъци по видове и за строителните отпадъци. С оглед повишаване на ефективността в управление на отпадъците е необходимо общината да организира и поддържа подробна и актуална информация за отпадъците, като за целта се възложат конкретни задължения на служител от администрацията, както и задължения на други структурни звена/служители за предоставяне на данни за попълване на базата данни за отпадъците.
- В количествено отношение броят на служителите за обезпечаване на функциите за управление и контрол на дейностите по отпадъците е недостатъчен. Ще е необходим допълнителен персонал за ефективна организационна и контролна дейност, предвид необходимостта от въвеждане на нови схеми и услуги за отпадъците.
- Квалификацията на служителите с функции за отпадъци е добра. Предвид динамичното развитие на законодателството за отпадъци и сериозните мерки, които община Сапарева баня следва да предприеме за подобряване йерархията за управление на отпадъците и преход към кръгова икономика, целесъобразно е да се проведе обучение за по-широк кръг служители в общинска администрация и общински съветници по въпроси, свързани с управление на отпадъците.

Замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци

- Всички стари селски сметища на територията на община Сапарева баня са окончателно закрити и рекултивирани още през 2009 г.
- Общинското депо с прекратена експлоатация в местността „Люти дол“, гр. Сапарева баня, е в процес на рекултивация, като техническата рекултивация ще приключи през май 2022 г., след което общината ще извърши биологичната рекултивация на депото.
- Общината осъществява контрол за недопускане образуването на незаконни сметища и към момента в общината няма замърсявания, за които да не са взети мерки по възстановяване на терените.

Схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

- Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща всичките пет населени места и 100% от населението в община Сапарева баня. Дейностите са възложени на външен изпълнител.
- Община Сапарева баня не е задължено лице по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО и не е отредила площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други.
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци по схемата за разширена отговорност на производителя се прилага за отпадъци от опаковки от хартия и

картон, пластмаса, стъкло и метали. Общината има сключен договор с организация за оползотворяване „Екопак България“ АД. Схемата обхваща всички населени места в общината.

- Независимо, че община Сапарева баня не е задължено лице по чл. 33 от ЗУО, целесъобразно е да търси възможности за сключване на договори с фирми с разрешителни по ЗУО за разделно събиране и оползотворяване на други МРО. В случай на сключване на такива договори общината трябва да публикува на интернет страницата си информация за фирмите, контактите и адресите на местата за предаване на съответния вид МРО.
- Все още не е въведена схема за разделно събиране на биоразградими отпадъци, тъй като поради липса на общинска и регионална инфраструктура за тяхното оползотворяване разделното им събиране е икономически необосновано. След въвеждане в експлоатация на изграждащата се компостираща инсталация за общините Дупница, Сапарева баня и Бобов дол и осигуряване на съдове и техника за разделно събиране, общината трябва да въведе схема за разделно събиране на биоотпадъци от домакинствата и сходни на тях източници.
- През следващия програмен период е целесъобразно да се въведе разделно събиране и на други видове отпадъци – текстилни отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата – с оглед спазване на йерархията за отпадъците и за постигане на количествените цели за отпадъците.

Инфраструктура за управление на отпадъците

- Община Сапарева баня е осигурила съдове и транспортни средства за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, които са достатъчни за осигуряване на качествени услуги. През следващите години ще е необходима текуща подмяна на амортизирани и повредени съдове и закупуване на специализирани автомобили за подмяна на крайно амортизирани такива.
- По схемата за разширена отговорност на производителя са осигурени съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали.
- На територията на община Сапарева баня няма площадки за приемане на вторични суровини на фирми с разрешителни по ЗУО.
- В община Сапарева баня, както и на територията на останалите общини членки на РСУО „Рила Еко“, няма изградена инфраструктура за предварително третиране, оползотворяване и депониране на битови отпадъци. Съответно община Сапарева баня не разполага със съдове и техника за разделно събиране на рециклируеми и биоразградими битови отпадъци, тъй като то е икономически неоправдано при липса на инфраструктура за третирането им. В процес на изграждане са съоръжения за предварително третиране, за компостиране и за депониране на битови отпадъци в регион за управление на отпадъците Дупница, които ще обслужват и община Сапарева баня.
- Липсва инфраструктура за предварително третиране и оползотворяване на строителни отпадъци на територията на общината, както и в целия регион за отпадъци Дупница. Не се предвижда общината да инвестира в инсталация за

рециклиране и в депо за строителни отпадъци, тъй като инвестиционният проект за изграждане на Регионален център за третиране на неопасно отпадъци Дупница включва площадка за рециклиране на строителни отпадъци и депо за строителни отпадъци на регионален принцип.

Прилагани мерки за предотвратяване образуването на отпадъци

- С оглед спазване на йерархията за отпадъците е целесъобразно община Сапарева баня да разшири прилагането на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци и за следващия програмен период да планира изпълнение на целенасочени приложими за общината добри практики в тази област, вкл. в контекста на политиката за преход към кръгова икономика за по-малко отпадъци и по-устойчива употреба на продуктите.

Икономически инструменти и финансови потоци за управлението на отпадъците

- Основата за определяне на размера на такса битови отпадъци в община Сапарева баня не е обвързана с количеството генерирани отпадъци в съответствие с принципа "замърсителят плаща" и не може да се оцени като достатъчно ефективен инструмент за стимулиране на населението да намалява генерираните отпадъци – таксата се определя в левове на база данъчната оценка на имотите на физическите лица и по-високата между данъчната оценка и отчетната стойност на имотите на фирмите. Като частично прилагане на схемата „плащане при изхвърляне“ може да се разглежда регламентираната възможност в общинската Наредба по чл.9 от ЗМДТ фирмите да заявяват вид и брой съдове за сметосъбиране и да заплащат таксата съобразно заявените обеми.
- Общината трябва да въведе нови основи за определяне размера на такса битови отпадъци в сроковете по ЗМДТ, за да отговори на нормативните изисквания относно прилагане на принципа „замърсителят плаща“.
- Общите разходи за управление на отпадъците в бюджета на общината се увеличават с нарастващ темп през анализирания период. Разходите за събиране и транспортиране на отпадъците бележат трайно увеличение и са в пъти по-високи от разходите за останалите видове услуги за отпадъци.
- Приходите от таксата за битови отпадъци са значително по-ниски от разходите за отпадъци и общината дофинансира услугите за сметка на други общински приходи различни от таксата за битови отпадъци.
- В следващите години с въвеждане на регионалните съоръжения за третиране на отпадъците и на нови схеми за разделно събиране общината трябва да изготви анализи и да преразгледа размера на таксата за битови отпадъци, така че да осигури във възможно най-висока степен покритие на разходите за дейностите по отпадъците чрез ТБО.

3 SWOT анализ

Въз основа на направените констатации и изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците беше направен SWOT анализ с цел да се отграничат и анализират вътрешните и външните фактори, свързани с управлението на отпадъците в общината, и да се планират мерки за преодоляване на слабите страни и намаляване на заплахите при използване на наличните силни страни и възможности.

Силни страни	Слаби страни
■ Приети са нормативно изискваните наредби и програма за управление на отпадъците. ■ Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от населението и функционира добре, като е осигурена необходимата за дейността инфраструктура. ■ Нормата на натрупване на битови отпадъци намалява и е с по-ниски стойности от тази в сходни по големина общини и от средната за страната. ■ Прилага се разделно събиране на отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали от домакинствата.	■ Ограничено прилагане на целенасочени мерки и икономически инструменти за предотвратяване образуването на отпадъци. ■ Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци. ■ Липса на инфраструктура за разделно събиране, предварително третиране, оползотворяване и депониране на битовите и строителните отпадъци, което затруднява ефективното управление на отпадъците съобразно приетия приоритетен ред за третиране на отпадъците. ■ Не се прилага регулярно информиране на обществеността относно управлението на отпадъците.
Възможности	Заплахи
■ Нови ефективни технологии, позволяващи висококачествено предварително третиране и рециклиране на битови отпадъци. ■ Осигуряване на извънбюджетно финансиране от европейски и национални източници на необходимите инвестиции за управление на отпадъци. ■ Промяна на обществените нагласи в полза на опазване на околната среда и здравословен начин на живот.	■ Високи разходи за прилагане на екологичното законодателство в сектор отпадъци, вкл. за постигане на количествените цели, което може да доведе до нарастване на размера на таксата за битови отпадъци. ■ Забавяне в изпълнение на важни за общината инфраструктурни проекти за изграждане и пускане в експлоатация на съоръжения за третиране на отпадъците, което застрашава изпълнението на количествените цели от общината.

4 Стратегически цели и програми за тяхното постигане

Стратегическите цели в Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Сапарева баня са определени въз основа на:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние за управление на отпадъците, прогнозите за отпадъците и SWOT-анализ на външните и вътрешните фактори.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО поставя и конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г.

Стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното постигане в Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Сапарева баня са в синхрон с целите и предвижданията в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня
Обща цел Ефективно прилагане на йерархията за управление на отпадъците и намаляване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда
Стратегическа цел 1. Предотвратяване образуването на отпадъци ■ Програма за предотвратяване на отпадъци
Стратегическа цел 2. Увеличаване на дела на оползотворените отпадъци ■ Програма за оползотворяване на битовите отпадъци ■ Програма за оползотворяване на строителните отпадъци ■ Програма за управление на отпадъци от опаковки и други масово разпространени отпадъци
Стратегическа цел 3. Предотвратяване и намаляване на риска от депониране на отпадъци ■ Програма за намаляване на количествата и риска от депонирани неопасни отпадъци

Програмите за постигане на стратегическите цели съдържат инвестиционни и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват осигуряване на необходимата инфраструктура за изпълнение на целите в ПУО - закупуване на съдове за домашно компостиране; закупуване на транспортна техника и съдове за въвеждане на разделно събиране на градински отпадъци от домакинства и подобни източници, рекултивация на закритото общинско депо, изграждане на регионална инфраструктура за третиране на отпадъци.

Неинвестиционните мерки включват основно организационни, административни и регулаторни мерки за ефективно управление и контрол на дейностите с отпадъците, както и дейности, целящи повишаване на познанията и стимулиране на участието на населението и бизнеса в предотвратяването и разделното събиране на отпадъците в община Сапарева баня.

Индикативният бюджет на Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня е 1 340 352 лева. Мерките са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни оценки. За част от неинвестиционните мерки не са предвидени финансови средства в Програмата, тъй като те ще се изпълняват в рамките на текущите задължения на общинската администрация.

Източниците за финансиране на Програмата включват:

- общинският бюджет, вкл. обезпечения по чл. 60 и отчисления по чл. 64 от ЗУО;
- Програма Околна среда 2021-2027 г.;
- Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ 2021-2027 г.;
- други програми за безвъзмездно финансиране.

Индикативният бюджет на отделните програми е посочен в следващата таблица.

Програма за предотвратяване на отпадъци	57 500 лв.
Програма за оползотворяване на битовите отпадъци	263 000 лв.
Програма за оползотворяване на строителните отпадъци	43 500 лв.
Програма за управление на отпадъците от опаковки и други масово разпространени отпадъци	7500 лв.
Програма за намаляване на количествата и риска от депонирани неопасни отпадъци	968 852 лв.

Стратегическа цел 1. Предотвратяване образуването на отпадъци

Програма за предотвратяване на отпадъци

Специфични цели:

- Намаляване на количеството образувани битови отпадъци
- Повишаване на обществената ангажираност в предотвратяване на битови отпадъци

Индикатор:

Нормата на натрупване на битови отпадъци към 31.12.2028 г. е по-ниска от нормата на натрупване към 31.12.2021 г.

В законодателството дефиницията за предотвратяване образуването на отпадъци е:

Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.

Предотвратяването стои най-високо в йерархията за управление на отпадъците и е първи приоритет в европейската и националната политика в областта на отпадъците.

Предотвратяването на отпадъци означава да не възникват отпадъци, да се произвеждат по-малко продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани, да се планират така покупките и потреблението, че да се изхвърлят възможно най-малко отпадъци. Защото всяко третиране на вече възникнали отпадъци е свързано с натоварвания за околната среда, тъй като отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество. Дори и в най-добрия случай, когато отпадъците се оползотворяват, възникват натоварвания поради употребата на енергия, вода и други ресурси за производствения процес. Поради това най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на жизнения цикъл на материала или продукта – добив, производство, разпространение и потребление. Колкото по-рано се реализират мерките по предотвратяване, толкова по-ефективни са те. В този смисъл мерки, предприети във фазата на дизайна и пред-дизайна на продуктите, биха имали по-голям положителен ефект. Предотвратяване по време на дизайна означава да се действа още във фазата на вземане на техническите решения при проектиране. Това включва не само еко-дизайн на продуктите, но и

стратегически решения за използване на технологии, изискващи по-малко материал, влагане на по-малко опасни субстанции, по-малко опаковки, по-рядко преместване и по-малко складиране.

Предотвратяването на отпадъците включва и действия след като даден продукт е достигнал края на жизнения си цикъл – вместо да го изхвърля, потребителят може да помисли за варианти за неговата повторна употреба.

Едновременно с това, предотвратяването на отпадъците има съществен принос към прехода към кръгова икономика и ефективно използване на ресурсите. Кръговата икономика е модел за удължаване на жизнения цикъл на продуктите. На практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи материали и продукти. Когато един продукт достигне края на живота си, материалите, от които той е съставен, продължават да се ползват по друг начин. Това се прави отново и отново и така се намалява до минимум изхвърлянето на отпадъци и черпенето на ресурси от природата. По-продължителното ползване на продуктите или пък многократната употреба на продукти, които обичайно се изхвърлят след употреба, водят не само до намаляване на количеството отпадъци, но и до намалено използване на природните ресурси. В този контекст мерките за предотвратяване или минимизиране образуването на отпадъците са от съществено значение за ограничаване изчерпването на първичните ресурси и климатичните промени.

Екологичните ползи от предотвратяването на отпадъците включват спестяване на ценни природни ресурси и свързаното с това въздействие върху околната среда от извличането и преработката на тези ресурси, намаляване на количеството консумирана енергия и емисиите парникови газове, образувани вследствие събирането, транспортирането и третирането на отпадъците.

Икономическите ползи от намаляването на отпадъците са значими.

За общините то води до намаляване на разходите в общинския бюджет. Предвид все по-високите изисквания на европейското и националното законодателство в сектор отпадъци и задълженията на общините да постигнат определени количествени цели, разходите за управление на отпадъците отнемат значителен ресурс от общинския бюджет.

На индивидуално ниво намаляването на отпадъците също носи икономически ползи, макар че в България все още те не могат да се оценят като съществени предвид факта, че сега прилаганият начин за определяне и заплащане на такса битови отпадъци не осигурява финансови стимули за населението да намалява количеството генерирани отпадъци. Въвеждането на нов начин на определяне на размера на таксата според количеството отпадъци, в комбинация с други мерки и информационни кампании относно устойчиво потребление и предотвратяване на отпадъците, допринася за намаляване на образуваните отпадъци. От друга страна, генерирането на по-малко отпадъци намалява разходите на домакинствата за таксата за отпадъците и им спестява финансов ресурс.

В съответствие с изводите от анализа на досегашната практика в община Сапарева баня и прегледа на добри практики за предотвратяване образуването на отпадъци, прилагани в страната и в други държави, са идентифицирани мерките, които общината планира да приложи в периода до 2028 г. за регулиране, информиране и насърчаване предотвратяването на отпадъци, вкл. в контекста на политиката за преход към кръгова икономика за по-малко отпадъци и по-устойчива употреба на продуктите.

Планът за действие на община Сапарева баня за предотвратяване на битови отпадъци включва мерки за:

- **Използване на икономически инструменти за стимулиране предотвратяването на отпадъци.** Общината ще направи промени в начина на изчисляване на размера на таксата за битови отпадъци с цел стимулиране намаляването на образуваните отпадъци.
- **Домашно компостиране.** Домашното компостиране е една от предпочитаните и най-полezni от екологична гледна точка мерки за намаляване на биоразградимите отпадъци, вкл. хранителните отпадъци. Чрез него домакинствата могат да оползотворят голяма част от хранителните и градинските си отпадъци. Община Сапарева баня ще насърчи извършването на домашно компостиране, като проведе разяснителни мероприятия за ползите и техниките за компостиране на градинските и хранителните отпадъци от дома. Общината ще осигури безплатно съдове за домашно компостиране и ще осъществява периодичен мониторинг на резултатите от прилагането на домашното компостиране.
- **Предотвратяване на хранителни отпадъци и пластмасови продукти за еднократна употреба в общинските структурни звена.** Общината ще изготви и изпълнява план за действие за предотвратяване на хранителните отпадъци и за поетапна подмяна на пластмасови бутилки, съдове и прибори за еднократна употреба с такива за многократна употреба в общинските административни, образователни и социални институции.
- **Провеждане на разяснителни дейности и кампании.** Община Сапарева баня ще провежда периодични кампании сред населението и бизнеса за предотвратяване на битовите отпадъци. Кампаниите ще са насочени към предоставяне на информация за ползите от предотвратяването; насоки и полезни съвети за устойчиво потребление; стимулиране на пряко участие чрез организиране на специални мероприятия.

Приоритет на кампаниите ще бъде предотвратяване на биоотпадъците и отпадъци от опаковки, вкл.:

- намаляване образуване на хранителни отпадъци
- намаляване на използването на пластмасови и метални опаковки
- насърчаване използването на стъклени опаковки за повторна употреба
- намаляване употребата на хартия и картон
- насърчаване на повторната употреба/поправка

Ежегодно през Европейската седмица на предотвратяване на отпадъци общината ще провежда специални инициативи с целеви групи от населението и местните фирми.

**Програма за предотвратяване на отпадъци
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ**

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Промяна в основата за определяне размера на таксата за битови отпадъци		Общински бюджет	2023	Въведен икономически инструмент за стимулиране намаляване на генерираните отпадъци	Извършени анализи за избор на основа/и за размера на ТБО	Приети изм. и доп. в Наредбата по чл. 9 от ЗМДТ	Кмет, Общински съвет
Провеждане на обучение по прилагане на йерархията при управление на отпадъците за широк кръг общински служители от администрацията и други общински звена/институции	1 000	Общински бюджет	2022	Повишен капацитет на общинските служители	Подготвени обучителни материали	Обучени 20 лица	Секретар на общината
Провеждане на разяснителна кампания сред населението за прилагане на домашно компостиране	1 500	Общински бюджет, ПОС 2021-2027	2022-2024	Населението е запознато с ползите от домашното компостиране и начина на прилагането му	Проведено донитване	Разпространена листовка Брой обхванати домакинства	Зам.-кмет с ресор „Околна среда“, кметове на кметства
Постепенно въвеждане на домашно компостиране в населени места в общината с предоставяне на компостери на домакинства	40 000	Общински бюджет, ПОС 2021-2027	2023-2025	Предотвратени биоотпадъци от домакинствата	Брой домакинства, прилагачи домашно компостиране	200 домакинства прилагат домашно компостиране	Зам.-кмет с ресор „Околна среда“
Провеждане на разяснителни кампании и дейности - разпространение на промоционални материали с насоки за устойчиво потребление, съхраняване на хранителни продукти и други, предотвратяване на отпадъци; информация на уеб-сайта на общината	10 000	Общински бюджет, ПОС 2021-2027 Грантови схеми	2022-2028	Повишена информираност на населението и бизнеса	Годишни отчет за проведени кампании/дейности	Брой проведени кампании и дейности	Еколог съвместно със служител/и за връзки с обществеността и кметовите на кметства

Мерки/Дейности	Бюджет (лев.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Постепенно изпълнение на План за елиминирване на пластмасови съдове и бутилки за еднократна употреба и предотвратяване на хранителни отпадъци в общинските структурни звена, вкл. образователни, социални звена	5000	Общински бюджет	2022-2025	Предотвратени пластмасови и хранителни отпадъци	Изготвен План Наблюдение на изпълнението на Плана	Изпълнени мерките от Плана	Зам.-кмет с ресор „Околна среда“

Стратегическа цел 2.

Увеличаване на дела на оползотворените отпадъци

Програма за оползотворяване на битови отпадъци

Специфични цели

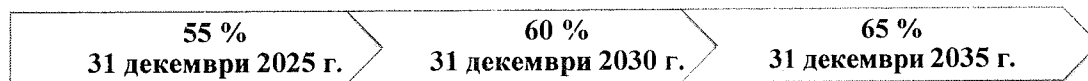
- Постигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци
- Постигане на целите за намаляване количеството депонирани отпадъци

Индикатори

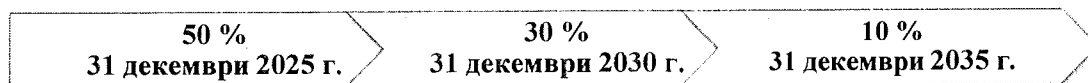
- До 31.12.2028 г. подготвени за повторна употреба и рециклирани 58 на сто от общото тегло на битовите отпадъци
- До 31.12.2028 г. количеството депонирани битови отпадъци е намаляло до 40 на сто от общото тегло

Целите на националната политика относно битовите отпадъци са определени в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и в ЗУО, който поставя и количествени цели, които общините трябва да постигнат.

- Най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци.
- Най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.
- Най-късно до 31 декември 2035 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци

- Най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Във връзка с изпълнение на посочените цели, кметът на общината отговаря за:

- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за отпадъчни материали от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;

- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане.
- разделното събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на общината.

По отношение на целите, които следва да бъдат постигнати до 2020 г., община Сапарева баня постига целта за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци, но все още е далеч от постигане на целта за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници.

За постигане на новите по-високи цели до 2028 г. за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци, в Програмата за оползотворяване на битови отпадъци са планирани регулаторни, организационни и контролни дейности. Инвестиционните мерки включват изграждане на инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране като средствата за тях са осигурени по проект, който се изпълнява от община Дупница с финансиране от ОПОС 2014-2020 г.

Програма за оползотворяване на битови отпадъци
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Актуализация на морфологичния анализ на отпадъците в общината	8000	Общински бюджет ПУДОС	2024-2025	Установен актуален състав на отпадъците	Възложена поръчка	Доклад за морфологичния анализ на отпадъците	Кмет
Проектиране и изграждане на инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня	Грант 11 317 350	ОПОС 2014-2020	2021-2025	Увеличаване на количеството оползотворените битови отпадъци	Възложено изпълнението	Актове за въвеждане в експлоатация на двете инсталации	Кмет
Въвеждане на схема за разделно събиране и компостиране на битови биоотпадъци	238 000	НОС 2021-2027	2023-2024	Увеличен дял на рециклирани биоотпадъци	Подготвени анализи, график и заповеди	Въведена схема за разделно събиране на биоотпадъци	Зам.-кмет ресор „Околна среда“
Закупуване на дробилка за разделно събиране на зелени отпадъци от публични площи	4000	Общински бюджет	2024	Увеличен дял на рециклирани биоотпадъци	Събрани оферти	Закупена дробилка	Зам.-кмет ресор „Околна среда“
Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло сред населението и учениците	10 000	Общински бюджет	2022-2028	Повишено участие на населението в разделно събиране на отпадъците	Годишни отчети за проведени кампании	Брой проведени кампании	Еколог и служител връзки с обществеността
Изграждане и поддържане на информационна система за отпадъците	3000	Общински бюджет	2022-2028	Ефективно управление на отпадъците	Изградена и редовно попълвана инф.система	Годишни отчети за отпадъците	Еколог
Актуализация на Наредбата за управление на дейностите по третиране на отпадъците на територията на община Сапарева баня		Общински бюджет	2025	Определени права и задължения за разделно събиране на отпадъците	Изготвени съответните текстове	Приети изм. и доп. в Наредбата	Кмет, Общински съвет
Постоянен контрол за изпълнение на изискванията относно разделно изхвърляне на битови отпадъци от домакинства и търговски, административни и стопански обекти		Общински бюджет	2022-2028	Осъществен ефективен контрол за спазване на изискванията	Брой наложени санкции	Годишни отчети за резултати от извършени проверки	Еколог

Стратегическа цел 2.

Увеличаване на дела на оползотворените отпадъци

Програма за оползотворяване на строителни отпадъци

Специфична цел:

- Поетапно намалени количества депонирани строителни отпадъци

Индикатор:

- Количеството депонирани строителни отпадъци в края на 2028 г. е по-ниско спрямо количеството на същите отпадъци през 2021 г.

Отговорностите за общината, произтичащите от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, включват:

- Организира събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Осъществява контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци на територията на общината съгласно Наредбата за управление на дейностите по третиране на отпадъците на територията на община Сапарева баня;
- Одобрява планове за управление на строителните отпадъци при извършване на строителни и монтажни работи и премахване на строежи на територията на общината и осъществява контрол върху изпълнението на планове;

В допълнение, когато общината е възложител на СМР и/или на премахване на строежи, тя има задължение да изготвя и изпълнява план за управление на строителните отпадъци в случаите, посочени в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тези случаи общината трябва да постига степен на материално оползотворяване и на влагане на рециклирани строителни материали съгласно определената в ЗУО количествена цел, която е в сила и за периода до 2028 г.:

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

Подобно на ситуацията в повечето общини в страната, в община Сапарева баня липсва инфраструктура за управление на строителните отпадъци и тяхното управление

изисква допълнителни усилия, за да се подобри йерархията на управление на този поток отпадъци.

По данни от докладите на РИОСВ Перник, на територията на общините от област Кюстендил няма съоръжения за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на строителните отпадъци. Липсват исторически данни за третираните, вкл. депонирани, строителни отпадъци на територията на общината.

С оглед изпълнение на отговорностите си, общините от РСУО „Рила Еко“ планираха изграждане на Регионален център за третиране на отпадъците Дупница, в който освен регионално депо за неопасни отпадъци от териториите на шестте общини членки, е планирано изграждане на площадка за рециклиране на строителни отпадъци и на площадка за депониране на строителни отпадъци.

С осигуряването на инфраструктура за разделно събиране, временно съхранение и оползотворяване на строителните отпадъци съществено ще се подобри управлението на строителните отпадъци в община Сапарева баня, вкл. относно управлението на строителните отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата.

Предвид значителния дял на фракцията ситни под 4 мм в морфологичния състав на битовите отпадъци, може да се допусне, че в съдовете за изхвърляне на смесени битови отпадъци попадат строителни отпадъци от ремонтна дейност (пясък, чакъл, сгурия и др.). За целта е необходимо също общината да повиши ефективността на контролната дейност за нерегламентирано изхвърляне на строителни отпадъци в съдовете за смесени битови отпадъци.

Предвид осигуреното финансиране и изпълнението на инвестиционния проект за РСУО „Рила Еко“, изпълняван от община Дупница, в настоящата Програма са включени основно неинвестиционни мерки, насочени към подобряване на ефективността на контролните функции върху изпълнението на отговорностите на задължените лица и подобряване на организацията за събиране на данни за количествата разделно събрани, оползотворени и депонирани строителни отпадъци на територията на общината, вкл. данни от задължените лица.

Мерките в настоящата програма ще допринесат и за постигане на целта за намаляване на количеството депонирани неопасни отпадъци.

Програма за оползотворяване на строителни отпадъци
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Отреждане на площадка за предаване и временно съхранение на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата	40 000	Общински бюджет	2023	Подобрена йерархия в управлението на строителните отпадъци		Отредена площадка	Дирекция АГКСП
Публикуване на информация за условията и реда за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата		Общински бюджет	2023 – 2028			Налична информация на интернет страницата на общината	Еколог съвместно със служител/и за информиране на обществеността
Осъществяване на текущ контрол за спазване на изискванията относно управление на строителните отпадъци от задължените лица	2000	Общински бюджет	2022 – 2028	Осъществен ефективен контрол за спазване на изискванията	Извършване на проверки по изпълнение на ПУСО	Осъществен ефективен контрол за спазване на изискванията	Дирекция АГКСП
Изграждане и поддържане на база данни за строителните отпадъци на територията на община Сапарева баня в рамките на информационната система за отпадъците	1 500	Общински бюджет	2022 – 2028	Ефективно управление на строителните отпадъци	Тримесечни отчети за строителните отпадъци	Годишни отчети за отпадъците	Еколог

Стратегическа цел 2.

Увеличаване на дела на оползотворените отпадъци

Програма за управление на отпадъците от опаковки и други масово разпространени отпадъци

Специфична цел:

- Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки

Индикатор:

- Увеличено количеството разделно събрани отпадъци от опаковки с минимум 10 на сто спрямо количеството през 2020 г.

Въведената в ЗУО схема за *разширена отговорност на производителя* е набор от мерки, предприети с цел да гарантират, че производителите на продукти носят финансова отговорност или финансова и оперативна отговорност за управлението на отпадъците като етап от жизнения цикъл на продукта след превръщането му в отпадък. Изискванията към продуктите, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци, редът и начините за тяхното разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, включително целите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, се определят с наредби на Министерския съвет.

Схемата за разширена отговорност на производителя се прилага задължително за шест отпадъчни потоци масово разпространени отпадъци (МРО):

- Отпадъци от опаковки
- Отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- Отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА).
- Отпадъци от гуми

Отговорността за организиране управлението на масово разпространени отпадъци се поема от производителя на продукта, в резултат на чиято употреба се образуват отпадъците.

Схемата задължително включва всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места. Ангажимент на съответната община е да организира системата за разделно събиране и/или да оказва съдействие на сключване на договори с организации за оползотворяване и/или лица с документи по чл. 35 от

ЗУО, да оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.

В община Сапарева баня няма населено място над 5000 жители и схемата за разделно събиране на МРО не е задължителна за общината. Независимо от това, общината прилага разделно събиране на отпадъци от опаковки още от 2007 г. чрез сключен договор с организация за оползотворяване на тези отпадъчни потоци. Предвид регистрираните много малки количества събрани отпадъци от опаковки, необходимо е общината да засили контрола върху дейностите на организацията за оползотворяване относно провеждане на регулярни образователни кампании, информационни дейности и популяризиране на разделното събиране, както и да съдейства активно за тяхното провеждане конкретно на територията на общината и да осъществява ефективен контрол за спазване на изискванията на общинската наредба по чл. 22 от ЗУО относно отпадъците от опаковки.

Към настоящия момент община Сапарева баня няма сключени договори за разделно събиране на останалите видове МРО поради липса на интерес сред фирмите, но в следващите години общината ще продължи да търси възможности за сключване на договори с лица с регистрационни и разрешителни документи за дейности с отпадъци за разделното събиране на други МРО.

В случай на сключване на договори общината ще осигури подпомагане на фирмите при провеждане на информационни кампании сред населението и ще публикува на интернет страницата си информация за фирмите, контактите и адресите на местата за предаване на съответния вид МРО.

С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г. и вероятността в обхвата на МРО да бъдат включени законодателно и отпадъците от текстил, общинската администрация ще търси възможности за осигуряване на разделно събиране и на този отпадъчен поток. Разделното събиране на текстилни отпадъци е важно и от гл. точка на изпълнение на целите за биоразградимите отпадъци, тъй като част от текстилните отпадъци се включват в тях.

В НПУО 2021-2028 г. в Плана за действие към Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки е предвидена мярка за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на НСОРЕ за изпълнение на проект за провеждане на широка национална информационна кампания сред заинтересованите страни за предотвратяване и разделното събиране на отпадъците от опаковки сред заинтересованите страни и населението. При изпълнение на такъв проект, община Сапарева баня като заинтересована страна ще може да се възползва и да участва в кампаниите, организирани в рамките на проекта.

Програма за управление на отпадъците от опаковки и други масово разпространени отпадъци

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Промуване на възможностите и сключване на договори с лица с документи по ЗУО за разделно събиране на други масово разпространени отпадъци	1500	Общински бюджет	2022-2028	Увеличени количества разделно събирани и рециклирани МРО		Сключени договори	Кмет
Въвеждане на разделно събиране на отпадъци от текстил	6000	Донорски програми, Фирми за оползотворяване на отпадъци от текстил	2025-2028	Увеличени количества разделно събирани и предадени за рециклиране отпадъци от текстил		Инсталирани 2 контейнера за разделно събиране на отпадъци от текстил	Зам.-кмет с ресор „Околна среда“
Осъществяване на контрол за изпълнение за задълженията на ООп на отпадъци от опаковки за провеждане на образователни кампании, информационни дейности и популяризиране на разделното събиране.		Общински бюджет	2021-2028	Увеличени количества разделно събирани и предадени за рециклиране от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали	Брой организирани кампании	Годишни отчети от ООп	Еколог

Стратегическа цел 3. Предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци

Програма за намаляване на количествата и риска от депонирани отпадъци

Специфична цел:

- Минимизиране на риска за здравето и околната среда от замърсяване, причинено от отпадъци

Индикатор:

- Поетапно намаляване на количеството депонирани отпадъци

Намаляването на депонираните отпадъци е пряко свързано с основните цели на европейската и националната политика за кръгова и нисковъглеродна икономика и намаляване на емисиите на парникови газове. Подобреното прилагане на йерархията за управление на отпадъците минимизира количеството депонирани отпадъци и намалява натиска върху околната среда и рисковете за здравето, свързани с изхвърлянето на отпадъци.

Предвидените мерки в настоящата Програма произтичат от съществуващата ситуация в община Сапарева баня и са съобразени с основните приоритети на националната политика за намаляването на рисковете от депонирани отпадъци, а именно:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания и стандарти;
- намаляване на количествата депонирани отпадъци чрез значително увеличаване дела на оползотворените отпадъци;
- закриване, рекултивация и следексплоатационни грижи и мониторинг на депа с прекратена експлоатация;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци;
- недопускане на незаконно изхвърляне и изгаряне на отпадъци.

След прекратяване експлоатацията на общинското депо в местността „Люти дол“ гр. Сапарева баня, общината транспортира отпадъците до депо Костинброд, което отговаря на екологичните нормативни изисквания и стандарти. След изграждане на регионалното депо за Регион за отпадъци Дупница, общината ще ползва новоизграденото депо.

От гл.т. на количеството депонирани битови отпадъци, делът им в общо образуваните битови отпадъци на територията на община Сапарева баня все още е много висок поради липса на инфраструктура за предварително третиране и оползотворяване на битовите отпадъци. Общината е изправена пред сериозни предизвикателства за поетапно постигане на целите за намаляване количеството депонирани битови отпадъци. Пускането в експлоатация на изграждащите се компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране в регион Дупница, които ще обслужват и община Сапарева баня, както и изпълнението на мерките, включени в описаните по-горе Програми към Стратегическа цел 1 и Стратегическа цел 2 ще доведат до увеличаване на дела на оползотворените битови и строителни отпадъци и намаляване на количеството депонирани отпадъци, което ще допринесе за изпълнение на Стратегическа цел 3.

Община Сапарева баня предприе мерки за извършване на рекултивация на закритото общинско депо в местността „Люти дол“. Осигурено е финансиране, избрани са изпълнители и започна изпълнението на техническата рекултивация. В периода на ПУО 2021-2028 ще се извърши и ще приключи техническата и биологичната рекултивация на депото.

До момента в община Сапарева баня не е извършвано разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

Общината осъществява контрол за недопускане образуването на незаконни сметища и своевременно предприема действия за почистването им.

Мерките в Плана за действие са насочени към разделно събиране на опасни битови отпадъци, осъществяване на контрол за недопускане на нерегламентирано изхвърляне и изгаряне на отпадъци и организиране на кампании за почистване на населените места. Инвестиционните мерки са свързани с рекултивацията на закритото общинско депо, за която е осигурено финансиране от ОПОС 2014-2020 г., и изграждане на регионален център за третиране на отпадъци, вкл. регионално депо, също с грантово финансиране от ОПОС.

Програма за намаляване на количествата и риска от депониране отпадъци

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мерки/Дейности	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност
					Текущи	Целеви	
Изграждане на регионален център за третиране на битови отпадъци , вкл. регионално депо	Грант 14 000 000	ОПОС 2014-2020, ПУДОС	2022-2028	Осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци	Констативни актове за приемане на работите	Актове за пускане в експлоатация	Кмет
Техническа и биологична рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци в местността „Люти дол“, гр. Сапарева баня	948 852	ОПОС 2014-2020, Общински бюджет	2021-2025	Предотвратен риск за човешкото здраве и околната среда от стари замърсявания с отпадъци		Констативни актове за приемане на работите	Кмет
Въвеждане на услуга за разделно събиране на опасни битови отпадъци от домакинствата чрез мобилен пункт	5000	Общински бюджет, ПУДОС	2023-2028	Предотвратен риск за човешкото здраве и околната среда от депониране на опасни битови отпадъци	Изготвен и публикуван график на мобилния пункт	Годишни отчети за количество събрани опасни отпадъци от бита	Зам.-кмет с ресор "Околна среда"
Осъществяване на стриктен контрол върху домакинства и юридически лица за недопускане неконтролирано изгаряне на битови отпадъци		Общински бюджет	2022-2028	Предотвратен риск за човешкото здраве и околната среда от вредни емисии от отпадъци	Брой извършени проверки	Годишни отчети от контролната дейност	Еколог, кметове на кметства и кметски наместници
Провеждане на кампании за почистване на населените места, вкл. в рамките на националната кампания „Чиста околна среда“	15 000	Общински бюджет, ПУДОС	2022-2028	Предотвратяване на риска от нерегламентирани сметища	- количество транспортирани отпадъци; - брой почистени нерегламентирани сметища	Проведени минимум 6 кампании	Еколог, кметове на кметства и кметски наместници

5 Координация с други планови документи

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Сапарева баня осигурява приемственост и развитие във времето на целите и действията по политиката на общината в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда, отразена в предходните общински програмни документи, с които на практика се постави началото на целенасочено и последователно планиране на дейностите по отпадъците.

Програмата за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. на община Сапарева баня е съобразена с основните програмни документи, които трасират националната политика в сектор отпадъци. Целите и приоритетите в Програмата са определени въз основа на целите и приоритетите в **Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.** При разработване на мерките в Програмата са взети предвид предвижданията и мерките, заложи в НПУО 2021-2028 г., вкл. предвижданията, посочени в Приложения 6, 7, 8 и 9 на НПУО.

Програмата за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. на община Сапарева баня взема предвид и посоченото в разработената национална **Стратегия за преход към кръгова икономика 2021-2027 г.**, по-конкретно очертаните необходими действия за постигане на Стратегическа цел 2 „По-малко отпадъци, повече ресурси“ и специфичните цели за по-малко отпадъци, повече възможности за устойчива употреба, повече рециклирани отпадъци и без депонирани отпадъци.

6 Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата се извършват с цел проследяване на напредъка по постигане на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

В Плана за действие на всяка отделна програма е посочен ключов индикатор за постигане на оперативните цели и целеви индикатори за изпълнение на конкретните мерки. За извършване на наблюдение и оценка на изпълнението се събират и анализират данни за изпълнение на дефинираните общи и специфични индикатори. Кметът на общината определя отговорно звено/служител за събиране и анализ на данни за проследяване на напредъка по изпълнението, както и отговорности на останалите звена в общинска администрация за предоставяне на данни. Периодичността на анализа на изпълнението е минимум веднъж годишно. Ако в резултат на анализа се идентифицира значително изоставане в изпълнението, други пропуски или промени във външната среда, кметът предприема подходящи действия, вкл. актуализация на Програмата в случай на необходимост.

Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. се осъществява от Общинския съвет. Ежегодно до 31 март кметът на общината внася в Общинския съвет отчет за изпълнение на Програмата за предходната календарна година. Ежегодните отчети се публикуват на интернет страницата на община Сапарева баня.